

- अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग अभिवृद्धिका लागि कानूनी आधारको निर्माण गर्न,
- सुपुर्दगी, आपसी कानूनी सहायता, सजाय तोकिएका व्यक्तिहरुको हस्तान्तरण, संयुक्त अनुसन्धान, सम्पत्ति जफतमा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगका लागि राष्ट्रिय क्षमताको विकास र सुदृढीकरण गर्न,
- सञ्चार प्रकृया, सूचना तथा तथ्याङ्क आदान प्रदानका लागि औपचारिक र अनौपचारिक सहयोगको प्रवर्द्धन गर्न,
- साभार रणनीति तथा कार्यक्रमको विकास तथा कार्यान्वयनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संगठनहरुद्वारा सहयोग र सहकार्य अभिवृद्धि गर्न,

मानव बेचबिखन संगठित गिरोहबाट सञ्चालित अन्तर्राष्ट्रिय समस्या भएकोले समाधानका लागि पनि अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र सहकार्य आवश्यक छ । यस प्रोटोकलले यसलाई टेवा पुऱ्याउँछ । यस प्रोटोकलले बेचबिखनबाट प्रभावितको सहभागितामा उसको अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै संरक्षणलाई विशेष जोड दिएको छ । यो प्रोटोकल नेपालको सन्दर्भमा उपयुक्त छ ।

यस यू एन प्रोटोकल (इच्छाधिन आलेख) विभिन्न व्यक्तिहरु विशेषगरी महिला तथा बालबालिकाहरुको बेचबिखनबाट तिनीहरुलाई बचाउन, त्यस्ता गतिविधि दबाउन र बेचबिखनमा संलग्न व्यक्तिलाई सजाय गर्न, अन्तरदेशीय रुपमा हुने सांगठनिक अपराध विरुद्धको उपयुक्त दस्तावेज भएकै कारण सम्बन्धित पक्ष राष्ट्रहरुका लागि हस्ताक्षर गर्न उपयुक्त रहेको छ । यस प्रोटोकलको हस्ताक्षरपछि पक्ष राष्ट्रलाई राष्ट्रिय कानूनमा पनि सोही अनुरूप परिमार्जनको नैतिक दबाव सृजना गर्दछ ।

यू एन प्रोटोकलको अनुमोदनका लागि एटविनले के गर्दै आइरहेको छ ?

एटविनले स्थापनाकालदेखि नै महिला तथा बालबालिका बेचबिखनविरुद्ध आवाज उठाउँदै आइरहेको छ । महिला तथा बालबालिका बेचबिखन तथा मानव अधिकार हनन् विरुद्ध राष्ट्रिय नीति तथा कानूनको निर्माण, कार्यान्वयन तथा परिमार्जनमा एटविनले उल्लेखनिय भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । यसका अलावा एटविनले विगत एक दशक अगाडिदेखि यू एन प्रोटोकल (इच्छाधिन आलेख) अनुमोदनको सवाललाई सरोकारवालाहरुमाभक्त वकालत गर्दै आइरहेको छ । राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको मानव बेचबिखनविरुद्धको विशेष समाधिकक्षकको कार्यालयको (NHRC/OSRT) २००८ र २००९को राष्ट्रिय प्रतिवेदन तथा विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा (UPR) मा विभिन्न (२३५ वटा संघ संस्थाहरुको संयुक्त प्रतिवेदन) गैरसरकारी संस्थाहरुको राष्ट्रिय प्रतिवेदन २०१० मा एटविनले यस प्रोटोकल अनुमोदनका मुद्दालाई स्थापित गर्न सफल भएको छ ।

यस प्रोटोकललाई अनुमोदन गरी कार्यान्वयन गर्न पहल गर्न सके बेचबिखनबाट प्रभावित महिला तथा बालबालिकाको अधिकार संरक्षण हुने एटविनको ठहर छ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघको अन्तरदेशीय
संगठित अपराध विरुद्धको
महासन्धि अन्तर्गतको मानव
विशेष गरी महिला तथा बालबालिकाको
बेचबिखनलाई रोक्ने, दबाउने र सजाय गर्न
यू एन प्रोटोकल (इच्छाधिन आलेख)
लाई
अविलम्ब अनुमोदन गरियोस् !!

महिला तथा बालबालिका बेचबिखनविरुद्ध सहकर्मी समुह नेपाल (एटविन)

बिजुलीबजार, काठमाडौं

फोन: ९७७-१-४२४०७०९, ४२२९७८७

इमेल: aatwin@ntc.net.np

वेबसाइट: www.aatwin.org.np

मानव विशेष गरी महिला तथा बालबालिकाको बेचबिखनलाई रोक्ने, दबाउने र सजाय गर्ने यू एन प्रोटोकल (इच्छाधिन आलेख) भनेको के हो ?

बेचबिखनमा परेका व्यक्तिहरू खास गरेर महिला तथा बालबालिकालाई बचाउन प्रभावकारी कार्यान्वयन र त्यस विरुद्ध लाग्न विस्तृत अन्तर्राष्ट्रिय प्रयास हो जसले विभिन्न देशमा हुने बेचबिखनको उद्गम स्थल, तिनीहरूले पहिल्याउने मार्ग र गन्तव्य स्थानको पहिचान गर्दछ। महिला तथा बालबालिकाको बेचबिखन रोकथामका विभिन्न उपायहरू, बेचबिखनमा लागेकालाई सजाय र बेचबिखनबाट पीडितहरूलाई बचाउनुका साथै उनीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त मानव अधिकारहरूको बचावट आदिको व्यवस्था हुनु पर्दछ भन्ने घोषणा गर्दै तयार पारिएको दस्तावेज यू एन प्रोटोकल (इच्छाधिन आलेख) हो।

यू एन प्रोटोकल कहिले देखि शुरु भयो ?

मानव बेचबिखनविरुद्धको यू एन प्रोटोकल सन् २००० को अक्टोबरमा तयार भएको हो र संयुक्त राष्ट्र संघको साधारण सभाले सन् २००० को १५ नोभेम्बरमा यस आलेखलाई पारित गर्‍यो। यस प्रोटोकललाई सन् २००० डिसेम्बरमा इटलीको पालेर्मोमा हस्ताक्षरका लागि खुला गरियो। त्यसैले यसलाई पालेर्मो प्रोटोकल पनि भनिन्छ।

यू एन प्रोटोकल सम्बन्धमा नेपालको अवस्था कस्तो छ ?

नेपालले २४ जुन २०११ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको अन्तरदेशिय संगठित अपराधविरुद्धको महासन्धि (UNTOC) लाई अनुमोदन गरेको छ तर यस अन्तर्गतको मानव बेचबिखनविरुद्धको यस प्रोटोकललाई हस्ताक्षर र अनुमोदन गर्न बाँकी रहेको छ।

यू एन प्रोटोकलमा मानव बेचबिखन र ओसार पसारको परिभाषा के छ ?

यू एन प्रोटोकल अनुसार मानव बेचबिखन र ओसार पसारलाई यसरी परिभाषित गरिएको छ : “मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार भन्नाले शोषण (जस अन्तर्गत, अरूको वेश्यावृत्तिको शोषण, अन्य प्रकारको शोषण, बलपूर्ण श्रम सेवा, दासत्व वा दासत्व जस्तै व्यवहार, कमारा कमारी वा मानव अङ्ग भिकने समेत पर्दछ) गर्ने उद्देश्यले धम्की वा बल प्रयोग वा करकाप वा अन्य प्रकारले अपहरण, जालसाजी गरेर भुक्त्यानमा पारेर, शक्तिको प्रयोग गरेर नाजुक स्थितिमा ओहदाको दुरुपयोग गरेर वा लोभ देखाएर, पैसा लिएर अन्य कुनै व्यक्तिमाथि नियन्त्रण कायम गरी बिक्री गर्ने उद्देश्यका साथ एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा लैजाने, भर्ति गर्ने, थुन्ने, हस्तान्तरण गर्ने वा आश्रय दिने कार्यलाई जनाउँछ।”

यू एन प्रोटोकलका विशेषताहरू के के हुन् ?

- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको सबै पक्षहरूलाई समेटेर व्यापक परिभाषा गरेको छ।
- यसले बालबालिका र वयस्क व्यक्तिको बेचबिखन सम्बन्धमा छुट्टाछुट्टै व्यवस्था गरेको छ।
- वेश्यावृत्तिमा लगाउन गरिने शोषणका अतिरिक्त अन्य प्रकारका शोषणहरूलाई पनि बेचबिखन तथा ओसार पसारको प्रयोजन अन्तर्गत प्रयोग गरको छ।
- बेचबिखनसंग सम्बन्धित पक्षहरूबीचको अवधारणामा स्पष्टता ल्याएको छ।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारलाई अपराधिकरण तथा दण्डित गर्नमा राज्यपक्षलाई कानुनी तथा अन्य उपाय अपनाउने दायित्व प्रदान गरेको छ।
- गन्तव्य राष्ट्रमा बेचबिखनबाट पीडित/प्रभावित व्यक्तिको हैसियत र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ।
- राज्य पक्षलाई मानव बेचबिखनबाट बचावट गर्ने उपायहरू अपनाउने दायित्व दिएको छ।
- मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार नियन्त्रण गर्न पक्षराष्ट्रहरूबीच सुचनाको आदान प्रदान र तालिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार रोकथाम गर्न सीमाना मापदण्ड सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ।

यू एन प्रोटोकललाई नेपालले अनुमोदन गर्न किन आवश्यक छ ?

- नीति कानून लगायत मुलुकमा विद्यमान बेचबिखनविरुद्धका गतिविधिहरूलाई संस्थागत र सुदृढीकरण गर्न,
- मानव बेचबिखनविरुद्धका राष्ट्रिय कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न,
- मानव बेचबिखनबाट प्रभावितहरूको पहिचान स्थापना, संरक्षण र सहयोगका लागि कानूनी व्यवस्थाहरूमा सुधार गर्न,
- प्रभावितहरूको संरक्षण र सहयोगका लागि सम्प्रेषण संयन्त्रहरूको व्यवस्था गर्न,
- मानव बेचबिखनबाट प्रभावितहरूको संरक्षण र सहयोगमा न्यूनतम मापदण्ड र मानवअधिकार अवधारणाको पालना गर्न,
- प्रभावितहरूको लैङ्गिक संवेदनशीलता र बालबालिकाको विशेष आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्न,
- पीडितहरूलाई पुनः पीडित हुनबाट जोगाउने नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमा गर्न,
- सार्वजनिक नीति व्यवस्थापनमा आपसी समझदारी र समन्वयको सुनिश्चितता गर्न,
- सरोकारवाला सबै सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसिच आपसी समन्वय र सहयोग कायम हुने गरी विभिन्न निकायहरूसिच समन्वय संयन्त्रको स्थापना गर्न,
- राष्ट्रिय रणनीतिहरू वा कार्ययोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको सुनिश्चितता गर्न,